

LIBYA'NIN LİDERLİK KAOSU: SONUÇSUZ SEÇİMLERE VE DEĞİŞEN İTTİFAKLARA DAİR

INGA KRISTINA TRAUTHIG
LUKAS KUPFERNAGEL

15 MART 2022

2021 Oct 21
Libya Stabilization
Conference

مؤتمر دعم
استقرار ليبيا
21 أكتوبر 2021



(Bu metin İngilizce orijinal versiyonundan tercüme edilmiştir.)

Özet: Libya'da Batı-merkezli Trablus güçleriyle Doğu-merkezli Bingazi ve Tobruk güçleri arasında yerleşmiş çatışma hatları sürse de son gelişmeler bunların Libya'nın geleceğindeki öneminin sorgulanmasına yol açtı. Analistler hâlâ bunun sadece ulusal düzeyde değil aynı zamanda ülkede çıkarları bulunan sayısız dış aktörle ilişkili sonuçlarını anlamaya çalışıyor. Bu uzman görüşü Libya'daki gelişmeler hakkında genel kavrayışlar sunup Libyalı kilit aktörlerin başkanlık mücadelesinin genel bir görüntüsünü anlattıktan sonra yabancı ülkeler ve Birleşmiş Milletler (BM) gibi uluslararası kuruluşlar için sonuçlarını ele alıyor. Yazı, ittifaklardaki son kaymaların uzun vadeli sonuçlarının şu an için belirsiz ancak yakın siyasi etkisinin açık olduğunu savunuyor: Libya halkı bir kez daha giderek sadece kendine odaklanan siyasal elitlerin bir güç mücadelesinin ortasında kaldı.

Giriş

Bir yıl önce Libya, Birleşmiş Milletler öncülüğündeki müzakere sürecinin (LPDF) kâğıt üzerinde ülkenin tüm kesimlerini temsil eden bir hükümet kurmasıyla birlikte potansiyel olarak prosedürel bir demokrasi olma yoluna girmiş görünüyordu. Başbakan Abdulhamid Dibeybe liderliğindeki bu Ulusal Birlik Hükümeti (UBH) yeni temsilci ve kurumlara seçim meşruiyeti kazandırma amaçlı seçimlerle değiştirilecek bir geçici hükümet olarak tasarlanmıştı.

Birleşme yolundaki bu kararsız adımların ardından iki rakip başbakanın güç iddia etmesiyle ülke bir kez daha iç iktidar oyunlarına sahne oluyor.¹ Ancak ittifaklar kendilerini yeniden şekillendiriyor ve 'Doğu Libya'ya karşı Batı Libya' şeklindeki eski indirgemeci ayrım önemini yitiriyor. Çünkü Libya'da Doğu'nun fiili güç simsarı Halife Hafter şimdi önceki Ulusal Mutabakat Hükümeti'nin (UMH) İçişleri Bakanı ve Libya'nın Batı'daki en güçlü kentlerinden biri olan Misratalı önde gelen siyasetçi Fethi Başağa'yı destekliyor.² Bu hamleyle Hafter, karşısındaki Batı cephesini kırmayı umuyor olabilir ki bu hırsları için hayati önem taşıyor. Dahası, Misrata milisleri Hafter'in 2020'de Libya'nın başkenti Trablus'a karşı düzenlediği son saldırının nihai olarak püskürtülmesinde kilit bir rol oynamıştı. Yine de bu yakınlaşma çoğu zaman yerel saiklerle hareket eden Misrata ve Trablus milislerinin bağlılığına dayandığı için istikrarlı olmaktan uzak.

Libya için ilk ciddi sıkıntı emareleri geçen yılın sonlarında cumhurbaşkanlığı seçimlerinin Libya'nın İtalya'dan bağımsızlığını kazanmasının 60.yıldönümü olan 24 Aralık 2021'den süresiz olarak ertelenmesiyle ortaya çıktı. Ertelemenin altında ehil adaylar ve oylamanın temel kuralları hakkındaki anlaşmazlık yatıyordu. Ulusal ve uluslararası gözlemciler Ulusal Seçimler Yüksek Kurulu'na (USYK) süreci hazırlaması için yasal bir çerçeve sunma

İttifaklar kendilerini yeniden şekillendiriyor ve ‘Doğu Libya’ya karşı Batı Libya’ şeklindeki eski indirgemeci ayrım önemini yitiriyor

konusundaki isteksizlik nedeniyle hayal kırıklığı yaşamıştı. Kaçırılan bir başka tarih cumhurbaşkanı adaylarını arafta bırakmış ve şiddete dönüş ihtimali yavaş yavaş yükseliyor gibi görünüyordu.

Birleşmiş Milletler Libya Özel Temsilcisi ve Birleşmiş Milletler Libya Destek Misyonu’nun (BMLDM) önceki Başkan Yardımcısı Stephanie Williams, daha önce Libya “siyasi elitinin iktidarda kalmak için köşe kapmaca oynamaktan vazgeçip bunun yerine ülke genelinde seçimlerin yapılmasına hazırlanması gerektiğini”³ vurgulamıştı. Hatta potansiyel güvenlik boşlukları gibi Libya’da iki hükümet bulunmasından kaynaklanan karmaşanın Libya İslam Devleti’nin (LİD) yeniden güçlenmesine yol açabileceği uyarısında bulunmuştu. LİD zaten uzun bir süredir Libya’nın güneyinde düzenli olarak Libya Ulusal Ordusu (LUO) askerlerine yönelik saldırı, rehin alma ve öldürme faaliyetlerinde bulunduğundan bu uyarı, ülkedeki LİD faaliyetlerinin kapsamlı ve uzun vadeli bir değerlendirmesinden ziyade uluslararası politika yapımcıların Libya’daki gelişmeleri ciddiye almasına yönelik görünüyor. Hatta LİD, kendilerini “ayakta kalıp genişliyor”⁴ gösterme stratejilerinin bir parçası olarak 2018’deki HNEC saldırısı gibi üst düzey saldırılarda bulunmayı başarmıştı. Önceki ifade ise Libyalı elitlerin hatalarının sonuçlarına yönelik dokunaklı bir hatırlatmaydı. Williams, doğu merkezli parlamento olan Temsilciler Meclisi’nin (TM) mümkünse yakın bir tarihte seçim sürecini rayına oturtmak için muteber bir siyasi süreci başlatması gerektiği fikrinde ısrarcıydı. Mevcut gelişmeler bu hususta büyük bir geriye gidiş oldu. Ayrıca kendisinin özel temsilci olarak geleceği Rusya’nın yetki yenilemelerine (yeniden) müdahalesi nedeniyle sorgulanmaya başlandı.⁵

Doğu merkezli parlamento (TM) Williams’ın korkularını doğrularcasına Fethi Başağa’yı yeni bir hükümet kurmakla görevlendirip seçimlerin 14 ay içerisinde yapılmasını teklif etti. Başağa’nın atanıp Dibeybe’nin eşzamanlı olarak azledilmesinin nedeni Dibeybe’nin Aralık 2021’de seçimler yapılana kadar devam etmesi gereken başbakanlık süresinin dolmuş olmasıydı. Fakat gerek ulusal gerekse uluslararası politikacılar bu gelişmenin hem hukuki hem de pratikliği üzerinde bölünmüş durumda. Bir yandan Libya Siyasi Diyalog Forumu’nun (LSDF) belirlediği kurallar uyarınca Dibeybe hükümetinin Haziran 2022’ye kadar görevde kalması gerekirken öte yandan Dibeybe şimdi görev süresinin yeni seçilmiş bir hükümet kurulana kadar devam etmesi gerektiğini savunuyor.⁶

Başağa, özellikle Türkiye'nin Trablus'un yanında müdahale ettiği ve 2021'de çatışmanın seyrini Halife Hafter aleyhine değiştirdiği içişleri bakanlığı görevi sırasında Türkiye ile yakın ilişkiler geliştirmişti

Bu durum yabancı aktörleri yeni bir gerçeklikle karşı karşıya bırakıyor. Bazıları Başağa-Hafter ittifakının Hafter'in kalıcı destekçilerine (Birleşik Arap Emirlikleri, Mısır ve Fransa) dayanabileceği spekülasyonunda bulunurken⁷ bazılarıysa Katar'ın bu kampa katıldığı ama BAE'nin desteğini Dibeybe lehine değiştirip ABD, İtalya ve Birleşik Krallık gibi ülkelerin safına geçtiği muhtemel bir senaryo öngörüyor.⁸ Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan geçmişte Başağa ile çalıştığı ve söylenenlere göre onu sevdiği için ince eleyip sık dokuyor. Başağa, özellikle Türkiye'nin Trablus'un yanında müdahale ettiği ve 2021'de çatışmanın seyrini Halife Hafter aleyhine değiştirdiği içişleri bakanlığı görevi sırasında Türkiye ile yakın ilişkiler geliştirmişti. Fakat 2022'de Ankara resmi olarak Dibeybe'yi destekliyor çünkü kendisi hâlihazırda Türkiye'nin kârlı inşaat kontratlarına erişim gibi çıkarlarının baş muhafızı olarak değerlendiriliyor.⁹ Analistler bu gelişmelerin Libya'da şiddetin patlak verme ihtimali için ne ifade ettiği konusundaki değerlendirmelerinde bölünmüş vaziyette. Bazıları bu paralel yapılara dönüşün daha fazla çatışma ihtimalini arttırdığını savunurken¹⁰ bazıları da önceki çatışma hatlarını aşan ittifak inşa süreçleri nedeniyle kısa vadede çatışmanın pek muhtemel olmadığı iddiasında.¹¹ Dahası, Libya'lı güçlere olan dış desteği yakından gözlemlemek gerekiyor ve şu anda bu konuda belirsizlik hâkim. Rusya'nın Ukrayna işgalinin değişen jeopolitik ittifaklar üzerindeki etkisini zaman gösterecek.¹²

Birleşmiş Milletler Libya'da seçimlerin yapılmasını savunan en güçlü aktördü ve şimdi iki başbakan arasındaki tatsız bir açmazla karşı karşıya bırakıldı. 24 Şubat'ta medyada BM'nin hâlâ Dibeybe'yi Libya lideri olarak gördüğünü söyledi ve bu da hemen BM'nin bir adayı diğerine tercih ederek Libya siyasetine uygunsuzca müdahale ettiği eleştirilerine yol açtı. Bunun ardından BM Genel Sekreteri (BMGS) Antonio Guterres, Dibeybe veya Başağa'yı açıkça zikretmeyen ama "tüm tarafları Libya'nın istikrarını korumayı öncelemeye devam etmeye" davet eden bir açıklama yapıp Libya parlamentosunun Başağa'yı başbakan tayin eden "oylamasını not ettiğini" söyledi.¹³

Bu uzman görüşü bu gelişmelerin mevcut koalisyon ve ittifakları nasıl şekillendirdiği sorusunu cevaplamaya çalışıyor. Bu yüzden cumhurbaşkanlığı seçimlerinde yarışmaya ilk teşebbüs eden ama şu anda güç iddiasında bulunup devlet kaynaklarına erişmek için kısmen uzlaşa yoluna girenler hakkında genel bir değerlendirme de sunuyor.

Kim cumhurbaşkanı olmaya çalıştı?

Birincisi, **Abdulhamid Dibeybe**. UBH hükümetinin başbakanı olarak atandığı ve özellikle de değişim getirebilecek siyaset dışı bir aday olarak görüldüğü için ülkenin geçiş sürecini yürütme konusunda kendisine büyük umutlar bağlandı. Fakat görece hızlı bir şekilde çoğunlukla yeni evlenen çiftlere yönelik tartışmalı evlilik paketleri ve 300'den fazla altyapı projesine nezaret etmesi gibi para saçarak memnun etme vurgusunu gösteren popülist ve masraflı eylemlerle tanınmaya başlandı.¹⁴¹⁵ Dahası, daha LSDF'ye seçilmesi sırasında mevcut olan rüşvet ve yolsuzluk suçlamaları dinmeyip aksine arttı.

Son olarak Dibeybe, seçim yoluyla bir makam peşinde olmama sözü vermişti.¹⁶ Fakat Kasım'da cumhurbaşkanı adayı olarak kayıt yaptığında geçiş sürecinin önemli bir güvencesi suya düşmüş oldu. Dibeybe, Seçim Kanunu'nun tüm adayların seçimden üç ay önce görevlerinden istifa etmesini gerektiren 12. Maddesini de görmezden geldi.¹⁷ Dolayısıyla UBH üyesi olarak cumhurbaşkanı adayı olması resmen yasak olsa da bu sınırları çiğnedi. Cumhurbaşkanı adaylığını açıkça ilan edip böylece TM'nin kendisinin yerine başkasını getirmesini amaçlayan bir süreci yürütecek başbakan olarak kendi meşruiyetini daha da zedelemiş oldu.

Bu davranışıyla UBH'nin Libya'nın bölünmüş hizipleri arasında partizan olmayan teknokrat bir arabulucu olarak hareket edeceği yönündeki önceki hissiyat gülünç duruma düştü.¹⁸ Aksine UBH ve özellikle de Dibeybe, devlet kaynaklarına erişimlerinden nemalanmak için iltimas ağları kurmaya başladı.¹⁹ Bu gelişmeler üzerine bazıları, hedefin en başından beri zamanı belirlenmiş seçimlerin ertelenmesini talep edip ardından UBH'nin devamını gerektiren bir senaryoya hazırlanmak olabileceğini savunuyor.

İkincisi **Halife Hafter**. Son on yıl boyunca Doğu Libya'nın Sirenayka eyaletinin fiili lideri olan Hafter, Kaddafi sonrası Libya'daki nüfuzunu arttırma konusunda taviz vermiyor. Sözde Libya Ulusal Ordusu (LUO) komutanı olan Hafter Doğu'yu büyük oranda halk desteğinden ziyade askeri güçle kontrol ediyor. Yine de bazı analistler Hafter'in oradaki iktidar ve toplum üzerindeki güçlü nüfuzu nedeniyle ülkenin doğusunda işleri yürütebileceğini varsayıyor.²⁰ Hafter son yıllarda kendisini büyük ölçüde Libya'yı "yönetebilecek" potansiyel "güçlü adam" olarak gören dış güçlerin desteğini aldı. Bu dar görüşlü değerlendirmeyi çoğunlukla Rusya, Mısır ve bazen de Fransa kullandı.

UBH'nin Libya'nın bölünmüş hizipleri arasında partizan olmayan teknokrat bir arabulucu olarak hareket edeceği yönündeki önceki hissiyat gülünç duruma düştü

Son olarak Hafter'in cumhurbaşkanı adaylığı sallantılı bir hukuki zeminde duruyor. On yıllarca ABD'de ikamet ettiği için Libya vatandaşlığına ek olarak bir de Amerikan vatandaşı olduğu iddia ediliyor ki bu da seçim kurallarına aykırı. Dahası, Hafter savaş suçları işlemekle suçlanıyor ve ABD'deki mahkemeler üzerinden kendisini adalete teslim etmeyi amaçlayan süregelen davalar var.²¹ Genel anlamda Hafter, son yıllardaki saldırgan davranışları nedeniyle Libya nüfusunun geniş kesimlerini kendisinden uzaklaştırdı. Fakat daha önce de başarılı bir oyunbozan olduğunu göstermişti ve cumhurbaşkanlığı seçimlerini kaybetmesi bile bir kez daha güç simsarı olarak hamle yapması için yeterli koz verebilir.

Üçüncü aday **Fethi Başağa** ise kendisini burada resmedilen diğer çoğu cumhurbaşkanı aday adayından ayrı tutuyor çünkü cumhurbaşkanlığına elverişli görünüyor. Tıpkı Dibeybe gibi Başağa da Libya'nın 2011 devriminde önemli bir rol oynayan batı kıyısındaki ekonomik güç odaklarından biri olan Misrata'da büyümüş. Başağa'nın Libya hava kuvvetlerinde askeri bir geçmişi de var ama daha çok başlarda tekerlek ve inşaat malzemesi ithal eden bir iş adamı olarak kariyer yaptı. Kaddafi rejiminin devrilmesinin ardından siyasete girip sivil ve askeri destek hatlarının silikleşmesiyle tanımlanan Libya siyasetindeki manevra kapasitesinden faydalandı. Nihayet 2018'de Başağa, dönemin BM tarafından tanınan hükümeti Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti'nde İçişleri Bakanı oldu. Birkaç güvenlik reformuna imza atıp birkaç milis grubu kontrol altına almayı başardığı için bazı Libyalılar arasında itibar kazandı.

Başağa, Şubat 2022'de TM tarafından yeni hükümeti kurmakla görevlendirildi. O da bir birlik kabinesi teklif edip ulusal seçimlerin 14 ay içerisinde yapılmasını sağlamaya hazır olduğunu belirtti.²² Yeni ittifakını Batı ve Doğu Libya arasında bir uzlaşma olarak satmaya çalışıyor ve Trablus'a dönüşü sonrası bir basın toplantısında "herkese el uzatacak" yeni Libya hükümetinde "intikama yer olmayacağını" açıkladı. Bu anlatı UBH'nin Libya'da bölünmüş yapılarla geçen birçok yılın ardından kurulan ilk birlik hükümeti olarak temel meşruiyet iddiasına bir saldırı olarak inşa edildi. Başağa bir süredir Libya siyasetinin üst noktasında olmayı hedefliyordu. BM arabuluculuğunda Dibeybe'yi iktidara getiren görüşmeler (LSDF) sırasında başbakanlığa aday olmuştu. Ayrıca bir dizi uluslararası destekçiyi ikna etmeye çalışıyor: Türkiye'ye yukarıda değinilmişti ama Başağa Financial Times'ta Biden Yönetimi döneminde Libya'ya daha çok ABD desteği isteyen bir yazı yayınladı.²³ Mesela Fransa söz

Bu anlatı UBH'nin Libya'da bölünmüş yapılarla geçen birçok yılın ardından kurulan ilk birlik hükümeti olarak temel meşruiyet iddiasına bir saldırı olarak inşa edildi

konusu olduğunda Başağa siyasi çevikliğini gösterdi. Başağa Hafter'in Trablus saldırısını püskürtme konusunda ulusal ve uluslararası (çoğunlukla Türkiye'den) desteği örgütlemeye (ki o dönem Fransa'yı "mücrim Hafter'i" desteklemekle suçlamıştı) hayati rol oynamış olsa da analistler bu düşmanlığının geçtiğini savunuyor ve Fransa şimdi yeni Başağa-Hafter ittifakını destekliyor.²⁴

Son olarak uluslararası medya Temmuz 2021'de siyaset sahnesine döndüğünü açıkça ilan ettiği andan beri **Seyfülislam Kaddafi**'nin dönüşünü çok fazla vurguladı. Adı ve Kaddafi hanedanının (sözde "Yeşil Hareket" altında) yeniden doğma ihtimali beklemeye değer bir senaryo gibi görünse de önümüzdeki aylarda öncü bir isim olma ihtimali düşük görünüyor. Bunun nedeni kısmen de Libya'daki siyasi aktörlerin bu güvensiz ortamda askeri destekçilere bel bağlamasıdır. Seyfülislam'ın iddia edilen popülerliği çoğunlukla Libya'nın mevcut işlemeziğine dayansa da emri altında siyasi hırslarını ileriye taşıyacak kadar kendisine sadık silahlı grup yok.²⁵

Yine de kamu önünde oldukça pasif davranan Seyfülislam'ın politik durum daha da kötüleşince başka bir tanıtım kampanyasına hazırlanıyor olması mümkün. Cumhurbaşkanlığı yarışması tartışmalara sahne oldu. Uluslararası Ceza Mahkemesi 2011'de Muammer Kaddafi'nin protestolarını vahşice bastırma politikası kapsamında işlenen suçlarla bağlantısı nedeniyle Seyfülislam'ın sınır dışı edilmesini talep ediyor.²⁶ Seçim yasasının 9. Maddesi hiçbir adayın ciddi bir kovuşturmada adı geçemeyeceğini belirttiğinden resmi açıdan bu suçlamalar kendisi ile cumhurbaşkanlığı yarışması arasında bir engel teşkil ediyor.²⁷ Fakat adaylığa elverişsizliği şu anda ikamet ediyor görüldüğü Sebha'nın yerel mahkemesindeki bir başvuruya iptal edildi.²⁸

İzlenmesi gereken diğer isimler daha önceki BM destekli UMH'ye karşı daha çok Hafter'in UBH'sinden yana duran TM'nin başkanı Akile Salih ve UMH'nin eski Yunanistan büyükelçisi ve UBH'nin Libya Başkanlık Konseyi (BK) mevcut başkanı Muhammed Menfi'dir.

Bahar 2022 için senaryolar

Libya'da bir liberal demokrasinin hayata geçirilmesi birçok zorlukla karşılaşılıyor ama bunların en büyüklerinden biri ülke yönetiminin farklı kesimlerinin dışlayıcı ve tavizsiz davranmasıdır. Burada genel anlamda değinilen mevcut kilit aktörler bu eğilimleri yeniden göstermekten öteye gitmiyor. Bu da ters teper ve nihayetinde demokrasi gibi işbirliği ve taviz üzerine inşa edilen bir siyasi sistem için ölümcüldür. Ayrıca Libya 2011'den bu yana **şiddetsizlik** üzerine yeşeren daha geniş bir demokrasi kültürü geliştirebileceği çok az alan bulabildi. Bu da bir tarih, anayasal çerçeve ve aday listesi üzerinde mutabakata varılabilecek gelecekte seçimler hakkında büyük kuşuklar doğuruyor.²⁹

*Libya’da bir liberal demokrasinin hayata geçirilmesi
birçok zorlukla karşılaşıyor ama bunların en
büyüklerinden biri ülke yönetiminin farklı
kesimlerinin dışlayıcı ve tavizsiz davranmasıdır*

Seçimlerin önünde duran en büyük yapısal engel çözülmemiş anayasa tartışmasıdır. Daha yakın zamanda Dibeşbe parlamento seçimlerini Haziran 2022’de yapmayı ve kanunları idealde TM tarafından onaylanacak bir “hükümet teknik komitesinin” bu seçimlerin hukuki altyapısını hazırlaması aksi halde seçimlerin mevcut eski seçim kanunlarına göre düzenlenmesini önerdi. Planı ayrıca kalıcı bir anayasa kabul edilene kadar cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ertelenmesini de içeriyor.³⁰ Bu da TM’nin Libya seçime gitmeden önce yeni anayasa için referandum çağrısında bulunan önceki planlarına karşı bir hamle.³¹ Başağa-Hafter ittifakı ortaya çıkmadan önce ulusal ve uluslararası gözlemciler seçilmiş bir cumhurbaşkanının yeni bir anayasayı çıkarttırabilecek meşruiyete sahip olacağını umuyordu ama birçok şey gibi bu de şimdi gerçekçi görünmüyor.

Genel olarak geçtiğimiz yıllardaki en kritik sorular çatışma boyunca bağılılıklar ve bağlantılar sorusu oldu. Libya’nın ittifakları hızla uluslararasılaştı ve Türkiye’nin 2020’de UMH adına düzenlediği müdahalede olduğu gibi dış destek kilit anlarda oldukça hayati rol oynadı. Artık Dibeşbe’nin Başağa’nın başkent Trablus’a Libya’nın tek başbakanı olarak girmesine onay ve izin verdiği muhtemel olmayan bir senaryoyu benimseyip benimsemediğini zaman gösterecek. Yine de Dibeşbe’nin **müzakere etmesi gerekecek çünkü hâlihazırda silahlı bir çatışma** Libya’nın baş aktörlerinin çıkarına değil.³² Ancak tehlikede olan çok şey var. Son iki yıl boyunca yıkıcı bir savaşı bitirmenin başarı hikâyesini yazmak için Libya’ya çok fazla diplomatik enerji yatırıldı. Bu yüzden istikrarlı bir hükümeti olan istikrarlı bir Libya için bir çözüm yaratmak için müzakere masasına dönmek herkesin önceliği olmalı.

Referanslar

- 1- "Libya Has Two Prime Ministers as Political Divisions Deepen," *The Guardian*, 10 Şubat 2022, <https://www.theguardian.com/world/2022/feb/10/libya-has-two-prime-ministers-as-political-divisions-deepen>.
- 2- "Libyan Force under Eastern Commander Haftar Says It Backs Bashagha as PM," *Reuters*, 10 Şubat 2022, <https://www.reuters.com/article/libya-politics-haftar-idAFL8N2UL6VY>.
- 3- Patrick Wintour, "Libya elite told to end 'game of musical chairs and focus on elections,'" *The Guardian*, 30 Ocak 2022, <https://www.theguardian.com/world/2022/jan/30/libya-elite-told-to-end-game-of-musical-chairs-and-focus-on-elections>.
- 4- Inga Trauthig, "Islamic State in Libya: From Force to Farce?" *International Centre for the Study of Radicalisation (ICSR)*, 2020, <https://icsr.info/wp-content/uploads/2020/03/ICSR-Report-Islamic-State-in-Libya-From-Force-to-Farce.pdf>.
- 5- Abdulkader Assad, "Russia, US disagree on UN Advisor Williams as new UN envoy to Libya candidates surface," *The Libya Observer*, 21 Şubat 2022, <https://www.libyaobserver.ly/news/russia-us-disagree-un-advisor-williams-new-un-envoy-libya-candidates-surface>.
- 6- "Libya: Tobruk Parliament Names New PM, Fuelling Division," *Al Jazeera*, 11 Şubat 2022, <https://www.aljazeera.com/news/2022/2/10/libya-tobruk-parliament-names-new-pm-fuelling-divisions>.
- 7- Sean Matthews, "Fathi Bashagha: Libyan tyre trader wheeling and dealing for power," *Middle East Eye*, 12 Şubat 2022, <https://www.middleeasteye.net/news/libya-fathi-bashagha-tyre-trader-wheeling-dealing-power>.
- 8- Karim Mezran, "Will Libya Have Two Prime Ministers Again?," *Atlantic Council*, 18 Şubat 2022, <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/will-libya-have-two-prime-ministers-again%E2%80%A2>.
- 9- Sean Matthews, "Fathi Bashagha."
- 10- Samy Magdy, "Explainer: Why Is Libya Sliding Back to Political Division?," *Washington Post*, 18 Şubat 2022, https://www.washingtonpost.com/politics/explainer-why-is-libya-sliding-back-to-political-division/2022/02/18/ea50b218-9080-11ec-8ddd-52136988d263_story.html.
- 11- Karim Mezran, "Will Libya Have Two Prime Ministers Again?"
- 12- "Turkey's rapprochement with Russia may not survive the war in Ukraine," *The Economist*, Section Europe, 26 Şubat 2022, <https://www.economist.com/europe/2022/02/24/turkeys-rapprochement-with-russia-may-not-survive-the-war-in-ukraine>.
- 13- Sean Matthews.
- 14- Patrick Wintour, "Libya's Interim Leader to Run for President despite Pledging Not To," *The Guardian*, 22 Kasım 2021, <https://www.theguardian.com/world/2021/nov/22/libya-interim-leader-to-run-for-president-despite-pledging-not-to>.
- 15- Arab Digest, "Libya's Loaded Election," 21 Kasım 2021, <https://arabdigest.org/podcasts/libyas-loaded-election/>.
- 16- "UNSMIL Announces the List of Candidates for the Presidency Council and Prime Minister Positions," *UNSMIL*, 30 Ocak 2021, <https://unsmil.unmissions.org/unsmil-announces-list-candidates-presidency-council-and-prime-minister-positions>.
- 17- "Document: Full English Translation of the Election Law for the Head of State Issued by the Libyan Parliament," *Al Marsad*, 9 Eylül 2021, <https://almarsad.co/en/2021/09/09/document-full-english-translation-of-the-election-law-for-the-head-of-state-issued-by-the-libyan-parliament/>.
- 18- Stephanie T. Williams and Jeffrey Feltman, "Can a Political Breakthrough Mend a Broken Libya?," *Brookings*, 17 Şubat 2021, <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2021/02/17/can-a-political-breakthrough-mend-a-broken-libya/>.
- 19- Alia Brahimi, "At Least Three of Libya's Presidential Candidates May Not Be Fit for the Role. Here's Who They Are.," *Atlantic Council*, 15 Şubat 2022, <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/at-least-three-of-libyas-presidential-candidates-may-not-be-fit-for-the-role-heres-who-they-are/>.
- 20- A.g.e.

- 21- "Hamza Et Al v. Hifter," *UniCourt*, Erişim tarihi: 25 Şubat 2022, <https://unicourt.com/case/pc-dbs-hamza-et-al-v-hifter-665710>.
- 22- Sean Matthews, "Fathi Bashagha."
- 23- Financial Times, "The US must step up and prevent a return to chaos in Libya," 1 Mart 2022, <https://www.ft.com/content/5282f594-573d-4a23-8d3e-7ee011613c1f>.
- 24- France 24, "Libya's UN-backed govt accuses France of supporting Haftar, ends cooperation," 19 Nisan 2019, <https://www.france24.com/en/20190418-libya-france-end-cooperation-haftar-warrant>.
- 25- Samy Magdy, "Explainer."
- 26- "Situation in the Libyan Arab Jamahiriya," *International Criminal Court*, Pre-Trial Chamber 1, 27 Haziran 2011, https://www.icc-cpi.int/CourtRecords/CR2011_08353.PDF.
- 27- Rabia Golden, "Saif Gaddafi Excluded from Presidential Elections," *The Libya Observer*, 24 Kasım 2021, <https://www.libyaobserver.ly/news/saif-gaddafi-excluded-presidential-elections>.
- 28- "Libyan Court Reinstates Saif Gaddafi as Presidential Candidate," *Al Jazeera*, 2 Aralık 2021, <https://www.aljazeera.com/news/2021/12/2/libya-court-reinstates-gaddafis-son-as-presidential-candidate>.
- 29- Emadeddin Badi, Archibald Gallet ve Roberta Maggi, (editörler), "The Road to Stability: Rethinking SSR in Post-Conflict Libya: DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance," Geneva Center for Security Sector Governance (DCAF), 12 Kasım 2021, <https://www.dcaf.ch/road-stability-rethinking-ssr-post-conflict-libya>.
- 30- Sami Zaptia, "Aldabaiba announces four-track plan for holding elections and approving the constitution, leading to parliamentary elections next June," *Libya Herald*, 23 Şubat 2022, <https://www.libyaherald.com/2022/02/aldabaiba-announces-four-track-plan-for-holding-elections-and-approving-the-constitution-leading-to-parliamentary-elections-next-june/>.
- 31- Vivian Jee and Mohammed Abdusamee, "Libya Slides Deeper Into Chaos as Parliament Picks New Government," *The New York Times* (10 Şubat 2022), <https://www.nytimes.com/2022/02/10/world/middleeast/libya-tripoli-parliament-election.html>
- 32- Karim Mezran, "Will Libya Have Two Prime Ministers Again?"

YAZARLAR HAKKINDA

Inga Kristina Trauthig International Centre for the Study of Radicalisation (ICSR) bünyesinde araştırmacı ve King's College London Savaş Çalışmaları Bölümü'nde doktora adayıdır. Araştırmaları Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki, özellikle de Libya'daki devlet dışı aktörlere yoğunlaşmaktadır. King's College Orta Doğu Çalışmaları Enstitüsü (IMES) çatısı altında MENA Araştırma Grubu'na başkanlık etmektedir. Ayrıca Avrupa ve ABD'deki şiddete varan aşırıcılıkla ilgili daha geniş konularda da çalışmaktadır. Inga, Ortadoğu'da iç çatışmanın kökenindeki sebepleri ve devlet ile devlet dışı aktörler arasındaki pratik ve ideolojik rekabeti ele alan BM kuruluşları, STK'lar ve özel şirketlerde çalışmalar yürütmüştür. Ortadoğu, Kafkaslar ve Orta Asya Güvenlik Çalışmaları alanındaki yüksek lisans derecesini İskoçya St Andrews Üniversitesi'nde tamamlamıştır.

Lukas Kupfernagel Konrad-Adenauer-Stiftung Berlin Genel Merkezi'nde Libya, Tunus, Cezayir ve Sudan için politika danışmanıdır. Kendisi bundan önce vakfın Tunus ofisinde araştırmacı ve müdür yardımcısı görevlerini yürütmüştür.

AL SHARQ STRATEJİK DÜşÜNCE KURULUşU HAKKINDA

Al Sharq Stratejik Düşünce Kuruluşu, demokratik katılım, bilinçli vatandaşlık, çok taraflı diyalog ve sosyal adalet ideallerini teşvik etmek amacıyla, tarafsız ve titiz bir yaklaşımla araştırma yapmayı üstlenen bir düşünce kuruluşudur.

Adres: İstanbul Vizyon Park A1 Plaza Kat:6
No.:68 34197 Bahçelievler / İstanbul / Türkiye
Telefon: +90 212 603 18 15
Faks: +90-212-603 1665
E-posta: info@sharqforum.org

research.sharqforum.org



SharqStrategic

الشرق
للأبحاث الاستراتيجية

AL SHARQ
STRATEGIC
RESEARCH